

"מות יומתו", בסקילה.

תשכב משכבי אשה תועבה היא".

מקשה הברייתא: מנין אתה אומר שדינו בסקילה? אולי אינו נידון אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה?

למדנו אזהרה לשוכב, אזהרה (12) לנשכב מניין (13)?

נאמר כאן "דמיהם במ", ונאמר באוב וידעוני [ויקרא כ' כז'] "ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעני מות יומתו באבן ירגמו אתם דמיהם במ", מה להלן כשנאמר "דמיהם במ" נהרגים בסקילה, אף כאן נהרגים בסקילה.

תלמוד לומר [דברים כג' יח'] "לא יהיה קדש [מזומן למשכב זכור] מבני ישראל" (14).

ואומר, [מלכים א' יד' כד']: "וגם קדש היה בארץ, עשו ככל התועבות הגוים אשר הוריש וגו'" (15).

ב-דן מקשה הברייתא: עונש שמענו, אזהרה מניין (11)?

דברי רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר: אינו צריך פסוק נוסף לאזהרת הנרבע (16).

תלמוד לומר [ויקרא יח' כב']: "ואת זכר לא

אך במשכב זכר, כיון שהנשכב אינו נהנה, צריך אזהרה נפרדת גם לנשכב.

14. ואם תאמר, מנין ש"קדש" עוסק בנרבע, דלמא כונתו לרובע?

רש"י תרץ: לומדים מ"תועבה" האמור במשכב זכר, תועבה עשו שניהם, שאין חילוק בתועבת משכב זכר בין השוכב לנשכב. וכיון שכפסוק הבא נזכר "קדש היה בארץ, עשו ככל התועבות", למדנו ש"קדש" מתיחס לשוכב ולנשכב.

היד רמ"ה תרץ: לומדים "קדש" דומיא ד"קדשה", מה קדשה בנשכבת, אף קדש בנרבע.

15. מהפסוק הנוסף למדנו ש"קדש" עוסק במשכב זכר. כיון שנאמר בו "תועבה", ואף במשכב זכר נאמר [ויקרא כ' יג'] "תועבה עשו שניהם". רש"י.

16. הר"ן הקשה, לדעת רבי עקיבא, מדוע נכתב "לא יהיה קדש", הרי אינו צריך פסוק זה לאזהרה על משכב זכר?

לא נלמד שום דין הנוגע למשכב זכר.

אך יעויין בתוספות (לקמן עג' א' ד"ה הרי זה) שפרשו: "הרי זה בא ללמד ונמצא למד", פירוש "ונמצא אף למד", דהא ללמד נמי אתא, שהרי למדנו מפסוק זה לחייב העראה בזכור. (כדלקמן נה' א' "המערה בזכור "משכבי אשה" כתיב ביה").

11. שהרי קיימא לן, "לא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר". (עיין לקמן נו' ב.).

12. אך עונש לנשכב כתיב בהדיא בקרא "תועבה עשו שניהם, מות יומתו..".

13. רש"י בכריתות (ג' א' ד"ה דאמר רבי אבהו) הקשה: מדוע רק במשכב זכר הגמרא מחפשת אזהרה גם לנשכב, ואילו בשאר העריות לא מצאנו אזהרה כי אם לשוכב?

ותרץ: בשאר העריות, כיון שגם האשה הנשכבת נהנית ממעשה העבירה, קרינא בה "ונכרתו הנפשות העושות". כלומר, מעשה העבירה מתיחס בשווה לשוכב ולנשכבת.

מיתות האמורות בתורה?

מתרצת הברייתא: **נאמר כאן** "ואת הבהמה תהרגו",

ונאמר להלן גבי מסית ומדיח (דברים יג' י"א): **"כי הרג תהרגנו** ידך תהיה בו בראשונה להמיתו ויד כל העם באחרונה: וסקלתו באבנים ומת...". **מה להלן** כשנאמר לשון "הריגה", נידון **בסקילה**, אף **כאן**, שנאמר לשון "תהרגו", נידונים **בסקילה**.

למדנו עונש לשוכב עם בהמה, **עונש לזכר הנשכב לפני בהמה מנלן?**

תלמוד לומר, (שמות כב' יח'): **"כל שוכב עם בהמה מות יומת"**.

ודרשינן: **אם אינו ענין לשוכב**, לאדם הבא על בהמה, שהרי כבר נאמר בו "איש אשר יתן את שכבתו בבהמה מות יומת", **תניהו ענין ללמד עונש מיתה לנשכב**, המביא

הרי הוא אומר "ואת זכר לא תשכב משכבי אשה", קרי ביה "לא תשכב"⁽¹⁷⁾.

הגמרא ממשיכה לבאר את הדינים שנאמרו במשנה:

הבא על הבהמה **מנא** לן שדינו בסקילה⁽¹⁸⁾?

דתנו רבנן: נאמר בתורה (ויקרא כ' טו') "ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת ואת הבהמה תהרגו".

דרשו חכמים: **"איש" פרט לקטן** השוכב עם בהמה.

"אשר יתן שכבתו בבהמה", בין בבהמה גדולה, ובין בבהמה קטנה.

"מות יומת", בסקילה.

מקשה הברייתא: **מנין אתה אומר** שדינה בסקילה? **אולי אינו נידון אלא באחת מכל**

אותה בבנין התפעל?

ותרץ: גם לפי ה"קרי", בבנין פעל, משמע אזהרה לשניהם, לא תשכב עם זכר לבועלו, ולהבעל לו.

ברם, לעצם קושייתו, כבר כתבו התוספות (שם ד"ה כולהו), שגם לדעת רבי עקיבא ש"ש אם למקרא, היכן שאין סתירה בין המסורת למקרא, אפשר לדרוש גם את המסורת.

ולכן, גם בנידון דידן, אפשר לדרוש "תשכב" הן בבנין פעל, והן בבנין התפעל. ועיין עוד בחידושי הר"ן. ובמרגליות הים.

18. הגמרא להלן תבאר מנין שאיש הבא על הבהמה, או המביא עליו את הבהמה בסקילה.

אך באשה המביאה את הבהמה עליה, לא מיירי, שהרי עונשה ואזהרתה מפורשים להדיא

ומבאר: לדעת רבי עקיבא הפסוק נדרש לאזהרת עבד ושפחה. [כדברי המתרגם שם: "לא תהי אתתא מבנת ישראל לגבר עבד ולא יסב גברא מבני ישראל אתתא אמא"].

אך רבי ישמעאל סבר, שכל שכיבה שהיא חוץ לדרך, כגון שכיבת הזכור והבהמה, נקראת "קדש". ואף שכיבת עבד היא חוץ לדרך, שהרי הוקש לבהמה.

17. בפשטות, רבי עקיבא דרש את המילה "תשכב" בבנין התפעל. [או בבנין הופעל, או בבנין הפעיל. עיין מהרש"א ורש"ש].

והקשה היד רמ"ה: הרי דעת רבי עקיבא (לעיל ד' א') ש"ש אם למקרא, כלומר דורשים את הפסוק כפי הנקוד שבו הוא נקרא, והרי המילה "תשכב" נקראת בבנין פעל, וכיצד דרש

בהמה עליו.

למדנו עונש בין לשוכב בין לנשכב, אזהרה מניין?

תלמוד לומר, (ויקרא יח' כג'): "ובכל בהמה לא תתן שכבתך לטמאה בה".

למדנו אזהרה לשוכב, לנשכב (19) מניין?

תלמוד לומר "לא יהיה קדש [מזומן] למשכב זכור, ומשגל בהמה [מבני ישראל]",

ומנין ש"קדש" מוסב גם על הנרבע לבהמה?

הרי הוא אומר, "וגם קדש היה בארץ עשו ככל התועבות הגוים אשר הוריש" וגו', הרי נזכר לשון "תועבה" אצל "קדש",

ומאידך, נאמר בסיום פרשת העריות, ומוסב גם על משכב בהמה (20) [ויקרא יח' כד']: "כי

את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ..", נמצא שלשון "קדש" הנקרא "תועבה", מוסב גם על משכב בהמה.

דברי רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר אינו צריך פסוק נוסף לאזהרת הנרבע לבהמה.

הרי הוא אומר [ויקרא יח' כג']: "ובכל בהמה לא תתן שכבתך", ודרשינן לשון "שכבתך" הן לשוכב, והן לנשכב, כאילו נאמר "לא תתן שכבתך" (21).

להלן יובאו כמה חילוקי דינים הנובעים ממחלוקת רבי ישמעאל ורבי עקיבא:

הבא על הזכור, ובהעלם אחד הביא עליו זכר. אמר רבי אבהו: לדברי רבי ישמעאל, חייב שתיים, כיון שנלמדו משני פסוקים נפרדים, הרי, מ"לא תשכב", וחדא "מלא

שכבתך", ודרשינן "ו" ד"ובכל בהמה", מוסיף על ענין ראשון, וכאילו נכתבה "תועבה" בשניהם.

21. הסמ"ג (לאוין צה') הקשה, לדעת רבי עקיבא, שאפשר לדרוש מלשון "שכבתך" הן לשוכב, והן לנשכב, מדוע דרש כך רק גבי אזהרה, ואילו בעונש שנאמר "ואיש אשר יתן שכבתו בבהמה מות יומת", לא דרש אלא לשוכב ולא לנשכב?

בעל "כנסת הגדולה" בספרו חמרא וחיי, מתרץ: דבשלמא כשיש עונש מפורש, אזי כדי למצא אזהרה דרשינן "שכבתך" "שכבתך". או "תשכב" "תשכב". אבל אם לא נאמר עונש כלל, לא דרשינן "שכבתך" "שכבתך" כדי לחייבו מיתה.

בקרא. דכתיב "ואשה לא תעמוד לפני בהמה לרבעה", "והרגת את האשה ואת הבהמה, מות ימתו דמיהם בם". עיין יד רמ"ה.

19. אמנם, בשוכב, נאמרה אזהרה בהדיא, "ובכל בהמה לא תתן שכבתך", אבל נשכב בזכר לא כתיב. רש"י.

20. רש"י למד מהפסוק "כי את כל התועבות", הנזכר בסיום פרשת העריות, שביאת בהמה נקראת תועבה.

התוספות הקשו, אם כן, יתחייבו כל העריות בשני לאוים, אחד, מ"לא יהיה קדש", והשני, הלאו הנזכר בגופם?

ולכן פרשו התוספות, דיליף מ"תועבה היא" הנזכר במשכב זכור, (ויקרא יח' כב'), ומיד לאחריו (שם כג') נאמר "ובכל בהמה לא תתן

לנשכב, המביא בהמה עליו.

ומדאפקיה רחמנא ל"נשכב" בלשון "שוכב", למדנו גם אזהרה ל"נשכב", שהוקש ל"שוכב". ומה "שוכב" ענש והזהיר, אף "נשכב" ענש והזהיר. כדלעיל.

ולכן, אם נרבע לזכר ולבהמה בהעלם אחד, חייב שתי חטאות.

אבל הבא על הזכור, ובהעלם אחד הביא זכר עליו, והמשיך, ובא על הבהמה ובהעלם אחד הביא בהמה עליו, בין לר' אבהו בין לאביי: לרבי ישמעאל, חייב שלש. לרבי עקיבא, חייב שתיים.

לדעת רבי אבהו, הדורש בא על הזכור מ"לא תשכב", הביא זכר עליו מ"לא יהיה קדש", בא על הבהמה מ"לא תתן שכבתך", חייב שלש חטאות על שלשת הלאוים הללו, אך על נרבע לבהמה הנלמד גם כן מ"לא יהיה קדש" אינו מתחייב.

ולאביי, הדורש בא על הזכור והביאו עליו משני פסוקים נפרדים, חדא, מ"ואת זכר לא תשכב", וחדא, מ"ולא יהיה קדש". ובא על הבהמה, מ"לא תתן שכבתך". חייב שלש חטאות על שלשת הלאוים הללו, אבל משום נרבע לבהמה לא מחייב. כיון שאף הוא נלמד מ"שכבתך" שכבתך⁽²⁶⁾.

ישמעאל למדנו אזהרה לשוכב ולנשכב מאותו פסוק, אינו חייב אלא חטאת אחת.⁽²⁵⁾

אופן נוסף: הנרבע לזכר ובהעלם אחד נרבע לבהמה. אמר רבי אבהו, לדברי רבי עקיבא, הדורש אזהרה לנשכב לבהמה מ"שכבתך" "שכיבתך", חייב שתיים.

חדא, מ"לא תשכב", הנאמר בנשכב לאדם, כדלעיל. וחדא, מ"לא תתן שכבתך" האמור בנשכב לבהמה.

אך, לדברי רבי ישמעאל הדורש לעיל אזהרה לנשכב לזכר, ולנשכב לבהמה, מ"לא יהיה קדש, ואינו חייב אלא אחת, שהרי אידי ואידי "לא יהיה קדש" הוא [את שני הלאוים למדנו מאותו פסוק].

אך, אביי אמר, אפילו לדברי רבי ישמעאל נמי חייב שתיים.

שהרי לשיטת אביי, לדעת רבי ישמעאל לא דרשנו אזהרה לנשכב לבהמה מ"לא יהיה קדש", דהוא בזנות דגברי כתיב, כדלעיל,

אלא למדנו מדכתיב "כל שוכב עם בהמה מות יומת", ודרשינן: אם אינו ענין לשוכב, לאדם הבא על בהמה, שהרי כבר נאמר בו "איש אשר יתן את שכבתו בבהמה מות יומת", תניחו ענין ללמד עונש מיתה

25. ולדעת רבי אבהו, הא דאפקיה לנשכב בלשון שוכב איצטריך לכדדרשינן בפרק קמא (ט' א'), דהוא ובהמתו נהרגים על ידי עשרים ושלשה דינינים. תוספות.

26. התוספות הקשו, מדוע לא יתחייב על כל לאו ולא, כמו הבא על חמש נשים נדות, או

חמש שפחות חרופות, בהעלם אחד, המתחייב על כל אחת ואחת מהן, אף על פי שכולן אסורות באותו איסור?

ומתוך, דהתם דרשינן מ"ואשה", לחייב על כל אשה ואשה, וכן מ"והיא שפחה", לחייב על כל שפחה ושפחה.

אך במאירי כתב: כאן מדובר כשהביא עליו

תנו רבנן בברייתא: משכב זכור, לא עשו בו קטן כגדול. כמו שיבואר להלן.

אך, הרובע בהמה, עשו בה קטנה כגדולה. כלומר, חייב בין אם רבע בהמה גדולה, ובין קטנה.

מבאר הגמרא: מאי "לא עשו בו קטן כגדול"?

אמר רב: לא עשו ביאת פחות מבן תשע שנים, כביאת בן תשע שנים.

כלומר, אם הנרבע היה קטן שאינו בן תשע, אינו חייב עליו, אפילו אם הרובע היה גדול.

ושמואל אמר: לא עשו ביאת פחות מבן שלש שנים כביאת בן שלש שנים.

במאי קמיפלגי?

רב סבר, כיון שאזהרת "נשכב" נלמדת מאזהרת "שוכב", כדעת רבי עקיבא לעיל, כל הדינים דאיתיה בשוכב, איתיה בנשכב, וכל דליתיה בשוכב ליתיה בנשכב.

וכיון שהשוכב צריך להיות בן תשע שנים ויום אחד, ובפחות מכך אין ביאתו ביאה, אף הנשכב צריך להיות בן תשע שנים ויום אחד.

ושמואל סבר, "משכבי אשה" כתיב במשכב זכור, ואשה ראויה לביאה מגיל שלש.

אכן, בברייתא תניא כוותיה דרב: "הבא על הזכר בן תשע שנים ויום אחד"⁽²⁷⁾, וכן, הבא על הבהמה, בין כדרכה בין שלא כדרכה, והאשה המביאה את הבהמה עליה בין כדרכה בין שלא כדרכה, חייב".

ומוכח, שעל הנשכב להיות בן תשע שנים ויום אחד.

הגמרא מביאה דין נוסף הנלמד מברייתא זו:

דרש רב נחמן בר רב חסדא: באשה, כלומר, הנרבעת לבהמה, חייבת על שני משכבות. בין נרבעה כדרכה, ובין שלא כדרכה⁽²⁸⁾.

ובזכר הבא על הבהמה, חייב רק על משכב אחד. כלומר, רק אם בא עליה כדרכה.

מתקיף לה רב פפא: אדרבה! הסברא נותנת לומר איפכא!

אשה, דאורחה היא, שדרכה להבעל כדרכה, מסתבר שרק אמשכב כדרכה מיחייב, אך אמידעם אחרינא [משכב שלא כדרכה] לא מחייב. שהרי אין הנאתה מרובה כל כך.

ואילו בהמה, דלאו אורחא היא להבעל, וכל המשכבות שוין לה, לחייב עלה על כל נקב

27. רש"י מוכיח שהברייתא עוסקת בנשכב ולא בשוכב, שאם נאמר שהנדון הוא על השוכב, מדוע הזכירה רק משכב זכור, ולא שאר העריות?! וכן לשון "זכור" מתיחס לנשכב, ולשון "זכר" לשוכב.

28. רש"י, ועיין תוספות.

אותו הזכור שכבר בא הוא עליו, וכן בהמה. אבל בא הוא על אחד, והביא על עצמו אחר, אף על פי ששוכב ונשכב משם אחד באו, הואיל וגופים מוחלקים הם חייב על כל אחת ואחת. ואפילו בא הוא על שניהם, שהכל שוכב, או שהכל נשכב. וכן אם בעל כמה נדות או כמה אחיות בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת כמו שיתבאר במקומו.